

Sjónarmið

Føroyingar – Føroyingar!

Í 700 ár við biddarapasa um styrk til de fattige folk udi Færø

1995 heystarmorgun, silvitni á vág eftir baldrut vikuskifti við ruskveðri, regni og vindi.

Ljósið gevur meg í takka tók fyrri degnum í morgun.

Í skjótt 1000 ár hava føroyingar ferðast í annað land eftir hjálpi at loysa spennu um fólk, fjøtrað av útlendskari megi.

Vit hava altíð fingið okkara vilja, tó ongantíð soleiðis vit vildu, viljin var, tá ið á stóð, ikki til staðar.

Longu í 1796 kundi handilin við Føroyar verið frígivin, danir vildu, men les *Føroyar undir frium handli*: «So státt má virki Nólsoyar Páls fyrri frihandli, siggjast út frá tí sjónarmiði, at hann øðrumvegin vildi skunda undir teir stýrandi í Danmark og fáa teir at gera álvara av *sini ætlan* (at frígeva handlin) skjótast gjørligt – við at vísa á brek handilsins í Føroyum og øðrættvís og eginkærleika teirra stýrandi av handlinum her og landinum; og hinumegin venja føroyingar í skipasigling og geva teimum hug til sjálvar at røkja handil og stórr fiskiskap og til útlandaferðir, so teir kundu fáa høvi til at sammeta viðurskiptini í úrheiminum við síni egnu og siggja, hvussu neyðarlíga alt stóð heima – og sostatt halda seg frá bert at klaga um tann ringa standin og so alíkavæl taka stóðin undan, tá vónir kundu vera til at fáa standin broyttan og frihandil í lag.

60 ár seinni fingur føroyingar frihandil.

Djarvt kann tað vera at lata hetta brotið standa einsamalt, men søgan endurtekur seg. Hóast tað vóru danir, sum tóku endaliga avgerð, eftir at

føroyingar 14. sept. 1946 valdu loysing, man *tvi-støða føringa* aftan á valið hava sína avgerandi orsök til at so varð.

Hálvt hundrad ár eftir heimastýrslógina hava danir enn einaferð stungið út í kortið heildarættlan fyrri Føroyar. Í dag kann staðfestast, at grundleggjandi sjónarmiðið aftan «eksperimentið» er: «at det næppe uden en egentlig krise vil være muligt at ændre opinionens vurdering av situationen» (sitat *Føroyargruppen*). Danir hava skiliga lært av søgini. Føringar hinvegin markera enn einaferð tvi-drátt og kegl um smátt.

Ávegis niður á enn eini ferð, hava vit við í skjóttuni umbøn um styrk her og nú, tí standurin í Føroyum nú er út av lagi.

Líknandi ferð varð eisini gjørd hálvt hundrad ár, áðrenn danir í 1796 høvdu ætlan um at frígeva handlin við Føroyar. Við á ferðunum hava vit havt uppskott til broyttar og betranir til *de fattige folk udi Færø*, men ongantíð var stóðfestið sterkt nokk til at standa einsamalt, danir gjørdur úrskurð.

Halda vit fast um søguligu gongdina, fáa vit styrk til dagin í dag, men fyrst um hálvt hundrad ár fara føroyingar á enn eini ferð at vísa á brek við *vinnulivinum í Føroyum* og øðrættvís og eginkærleika teirra stýrandi av *vinnulivinum her og landinum*.

Vilja vit tað so? «Well den», vit hóra íggjøgnum við upp- og niðurgangstíðum, men enn fjøtraðir av útlendskari megi. Og tað var tað vit vildu.

Niðurstøðan er ikki at føroyingar eru nakrar «bloytur». At her býr mergjað fólk í einum

mergjaðum landi, prógvar einstaklingurin í Føroyum og ikki minst føroyingurin í úrheimi.

Men av og á krevst meira. Dirvi at standa saman um *felags loysnir*, føroyskar loysnir í egnum landi.

Eingin av okkum ivast í, at so má verða, men í skjótt 1000 ár tordu vit ikki. Bert dirvi gevur møguleikar fyrri broytingum.

Hvør er nú orsökini til at føroyingar søguliga standa saman ræðuskítar, ið ikki tora at taka ábyrgd av egnum landi?

Fyrst og aftur fyrst hugsjónarligur «cocktail» um loysing og samband lutvíst og stívst men ongantíð miðvíst flættað saman við høgra og vinstra ella mitt í millum, sum á ongan hátt gevur, ella kann geva eina greiða søguliga ella nútíðarmynd av hvørja stóðu føroyingar hava til at klára seg sjálvar.

Samband ella loysing er ikki «loysnin», loysnin er greið støðutakan, at seta sær mál og strembanin fyrri at røkka málunum.

Til greiða støðutakan krevjast greiðir spurningar.

1. Í Føroyum ráða danir og hava frígjarliga ábyrgd?
2. Í Føroyum ráða danir og føroyingar og hava frígjarliga ábyrgd?
3. Í Føroyum ráða føroyingar og hava frígjarliga ábyrgd?

Greið støðutakan úti-hýsir spurningi 2.

Broyting í veðurlagnum

Veturin stendur fyrri durum, hvør í sínum lag brynjar seg at taka ímóti. Føroyingar hava tikið avgrøina. Sempa er við danir um uttanlandsskuld

og avtøku av blokkstuðuli. Gongst eftir ætlan verða Føroyar sjálvbjargnar um 30 ár.

Men heima í Føroyum ráða føroyingar.

Stungnar eru út í kortið gongdar leiðir. Fiskivinnan á landi og sjógv er til lagað ynski føroyinga, soleiðis at nú kann arbeiðast og roynast. Á havinum eru hópin av avmarkingum, hetta fyrri at menna stovnarnar, tó eingin ferðing fyrri, at ikki farast kann út.

Fiskimenn tora aftur at landa allan fisk í Føroyum.

Staðfest er, at ungdomurin er framtíð føroyinga. Skúlarin tillagaðir føroyskum viðurskiptum. Longu í fyrsta flokki verður dentur lagdur á læru um vinnumøguleikar í Føroyum.

Føroyingar keypa føroyskt.

Skúlaálogin verður broytt soleiðis, at onnur enn «lærari» kunnu undirvísa í skúlunum. Hetta fyrri at vinna á snæverskygni og teoretiskum hurlivasa.

Kommunurnar verða lagdar saman. Ikki tí at nakar krevur tað av okkum, men av tí at vit hava sæð møguleikan fyrri menning av byggunum, tá eindin er stór. Hetta kostar arbeiðspláss í hovuðstaðnum, nógv arbeiðsorka verður til gjøgnum at menna produktiva vinnuna her.

Olja.

Smátt um smátt vendir føroyingurin heim aftur á klettarnar. Ikki tí at livimøguleikar eru batnaðar, so tað munar nakað, teir vilja vreiða við til at byggja eigið land.

Nú lýsir á landi.

Jákup á Stongum Sørvagur

Viðmerking

Skrúvan

Til Jóannes Eidesgaard

Skattaskrúvan er nú so nógv spent, at einki gevind er eftir.

Hetta er ikki nakað, sum vit við prognosum og analysum eru vorðin samd um, nei, hetta er nakað, ið vit, knappliga og ræðsluslign, ásanna, alt meðan vit piprandi eygleiða og ætla um tað, ið henda kann, tá ið skrúvan er fyringin – fólkaflyting herjar sum meldurvirindur.

Hvat er so til ráða at taka? Jú, tríva eftir skrúvuni og sum skjótast at skrúva hinvegin aftur, so tað verður eins og tá ið filmur verður vundin øvugt – øll tey fráfluttu flyta heimaftur.

Her haldi eg at vit eru við tað álvarsamasta, ella kanska bart út mest skeiðandi í stóðu okkara, tí hóast skattaskrúvan stillislíga er spent við einum hálvum ella heimum gevindi um árið, so er fram og aftur ikki tað sama í hesum viðurskiptum. Móti fólkaflyting munar eitt kvink niður á skattaskrúvuni.

uni lítið.

Hetta haldi eg meg kunna siga av royndum, tí í kommununi, har eg búgvi, er skattaprosentið 4½ lægri, enn í øðrum kommunum í nánd. T.v.s. munurin hjá persóni við inntøku kr. 200.000,- er kr. 9.000,- meiri í hondina um árið, svarandi til eina heila mánaðarløn meira um árið.

Ongan havi eg enn høyr tikið hetta upp á tunguna. Viðkomandi kommunu ber eisini sín part av fráflytingini.

So, góði Jóannes Eidesgaard, ein stórr skattalætti skal til fyrri at fáa særdu landsmenn okkara heim aftur, og ein bráður lætti má merkjast fyrri at halda aftur fleiri at fara.

Tey, sum hóast allar tungar trupulleikar ikki eru farin, mugu vit ikki gloyma, tí landið verður nú einaferð ikki bygt upp aftur av teimum, ið eru farin, men av teimum, ið eftir eru.

Vinarliga,

Jógvan í Løðuni, Eiði

Lesarabrøv

Fakmørkini skulu haldast

Undirritaðu feløg hava frætt, at talan er um at Føroya Handverksmeistarafelag skal gerast limur í Føroya Arbeiðsgevarafelag.

Vit fara sjálvsagt ikki at leggja okkum út í innanhýsis viðurskipti í felagstykka, men vit loyva okkum at gera vart við, at um Handverksmeistarafelagið gerst limur í Føroya Arbeiðsgevarafelag, so fer hetta uttan iva at ávirka tey fakmørk, sum galdandi eru millum øðru megin handverkara og hinu megin limir okkara.

Eisini meta vit, at limaskapurin hjá meistarafelagnum óvæð kemur at fara við sær, at Arbeiðsgevarafelagið kemur at bróta galdandi sáttmálaáseting, um at limir í Føroya Arbeiðsgevarafelag/Havnar Arbeiðsgevarafelag bert plikta seg til at taka til arbeiðis limir í viðkomandi fakfelag. Reglan í sáttmálanum hjá Havnar Arbeiðsmannafelag gevur tó sum kunnugt arbeiðsgevaranum rett til innvið fyrri ávíst mál, at taka í starv handverkara, men ætlanin hevur ongantíð verið at sleggja burtur frá hovuðsregluni í sáttmálanum.

Vit skulu tí við hesum boða frá, at um nakað verður gjørt, sum fer at ávirka galdandi fakmørk, og um brot verða gjørd á galdandi ásetingar um hvørjar persónar limir í Føroya Arbeiðsgevarafelag/Havnar Arbeiðsgevarafelag hava rett til at taka til arbeiðis, so fara undirritaðu feløg uttan áðra ávaring at seta í verk felags tiltøk fyrri at tryggja limum okkara rættindini.

Vit vóna at Føroya Arbeiðsgevarafelag ikki fer at fremja nakað, sum kann føra við sær

slík tiltøk, og vit vænta, at tit skilja, at vit taka hetta mál í sera stórum álvara.

Vinarliga,

Føroya Arbeiðsgevarafelag
Havnar Arbeiðskvinnufelag
Klaksvíkar Arbeiðskvinnufelag
Havnar Arbeiðsmannafelag
Klaksvíkar Arbeiðsmannafelag
Arbeiðskvinnufelagið Fjallbrúður

GÓLVTÆNASTAN

Vit gera gamla gólvið sum nýtt.

GÓLVTÆNASTAN

Tlf. 18875 - 88875 - Fax 18809